

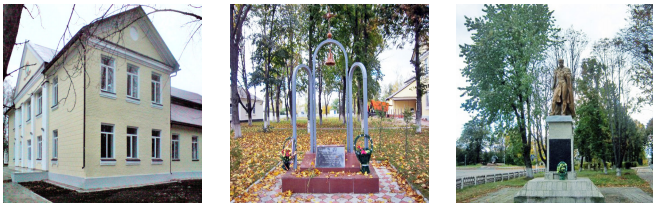
Н. П. Боришполець, А. О. Стрілець

Лосинівка

ЛОСИНІВКА – селище міського типу Ніжинського району Чернігівської області. Лосинів. селищ. раді підпорядк. с. Погребець. Знаходиться за 120 км від обл. центру, за 34 км від райцентру та за 6 км від однойм. залізнич. станції. Площа 11,76 км². За переписом 2001, насел. становило 4515 осіб (складає 93,2 % до 1989), станом на січень 2015 – 4100 осіб (переважно українці, бл. 1 % – білоруси та росіяни). У Л. виявлено кургани епохи бронзи та скіф. часу, давньорус. поселення. За нар. переказами, назва походить від імені козац. отамана Лося. Тер., на якій розміщена Л., уперше згадується 1627 як урочище Лосині Голови в акті про передачу польс. королем Владиславом IV шляхтичу М. Малаховському. Потім навколишні землі належали Чижову, Вишневському, Угорницьким (К. Угорницька у 1-й пол. 17 ст. заклала чол. і жін. монастирі у с. Омбиш, нині Борзнян. р-ну Черніг. обл.), від 1650-х рр. до кін. 18 ст. – Києво-Печер. лаврі. Монахи заснували невелику слободу Лосині Голови, яка поступово до 2-ї чв. 18 ст. перетворилася на значне поселення. До 1782 входило до Ніжин. полку. 1736 нараховувалося 110, 1781 – 225 дворів. Від 1767 – сучасна назва. Від 1802 – волос. центр, від 1858 – містечко Ніжин. пов. Черніг. губ. У 19 – на поч. 20 ст. були досить розвинені столярне, бондарне, колісне, ковал., гончарне ремесла, двічі на рік проводили ярмарки. 1858 проживало 3765, 1897 – 6554, 1913 – 13 128, 1914 – 10 225 осіб. 1872 відкрито церк.-парафіял., 1896 – земську школи. Жит. брали участь у рев. подіях 1905–07, зокрема діяла селян. спілка. На поч. 1910-х рр. функціонувало 3 нар. училища. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 29 квітня 1921 махнов. загін розбив pobl. с. Дорогинка (нині Ічнян. р-ну Черніг. обл.) підрозділ Ніжин. повіт. міліції, а потім на короткий час з'явився у с. Безуглівка (нині Ніжин. р-ну) та Л. 1923–31 та 1935–62 – райцентр. 1931–35 – у складі Носів. р-ну, від 1932 – Черніг. обл. У 2-й пол. 1920-х рр. функціонувало рай. краєзн. бюро. 1935–41 та 1943–62 виходила рай. г. «Жовтнева зоря» (до 1958 – «Ударний труд»). Лосинівці потерпали від голодомору 1932–33 (кількість встановлених жертв – 56), зазнали сталін. репресій. Від 14 вересня 1941 до 14 вересня 1943 – під нім.-фашист. окупацією. Існувало рад. підпілля. На фронтах 2-ї світової війни загинули 546 лосинівців. Від 1959 – смт. Від 1962 – у складі Ніжин. р-ну (частину тер. ліквідованого Лосинів. р-ну також передали Бобровиц. та Ічнян. р-нам). У рад. період працювала філія Черніг. ф-ки виробів худож. вишивки «Деснянка». 1961 засн. маслосирзавод (нині серед продукції – твердий сир, вершк. масло, сухі молоко та сироватка), 1970 – хлібокомбінат (хлібобулочні вироби,

солодкі води). Найбільший с.-г. виробник – агрофірма «Лосинівська» (до поч. 2000-х рр. розробляла місц. поклади глини для потреб цегел. заводу). У Л. – заг.-осв. школа, навч. вироб. комбінат, дитсадок; Будинок культури, 2 б-ки, Центр творчості для дітей і юнацтва; лікарня. За межами с-ща здобули популярність нар. аматор. колективи – оркестр нар. інструментів і хор «Горлиця». Збереглася Свято-Троїц. церква (1888, нині УПЦ МП; стала остан. парафією для Феоктиста Смєльницького, якого більшовики 1936 заарештували, а 1937 розстріляли, 2000 канонізований РПЦ). Встановлено пам'ятники Т. Шевченку та землякам, які загинули під час 2-ї світової війни, пам'ятні знаки ліквідаторам наслідків аварії на ЧАЕС і воїнам-афганцям. Серед видат. уродженців – історик [І. Кошарний](#), прозаїк, публіцист М. Руденко, поет *В. Яринич*, співачка, нар. арт. України [А. Кудлай](#), режисер, педагог, засл. арт. України [М. Єдомаха](#).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Дерев'янку Л., Борщ М., Стрілець А. Сивина лосинівських курганів. Ніжин, 2008;
2. Гуга О. Д. Лосинівка православна. Ніжин, 2012;
3. Його ж. Священномученик Феоктист Смєльницький, прєсвітер Лосинівський. Ніжин, 2013;
4. Авраменко Н. Село Лосинівка в період окупації (1941–1943 роки) // Мат. Міжрегіон. наук.-практ. конф. «Вигнання нацист. окупантів з України: пам'ять та уроки історії для сьогодення». Чг., 2015.

Бібліографічний опис:

Лосинівка / Н. П. Боришполець, А. О. Стрілець// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-56484>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).